

Ketoprofeeni tehokas kipulääke nielurisaleikkauksen jälkeisen kivun hoidossa

Aarre Salonen

Kuopion Yliopisto 06.09 2002, vastaväittäjänä professori Jouko Suonpää, Turun yliopisto

Ketoprofeeni yhdistettynä parasetamoli-kodeiini-lääkitykseen osoittautui tehokkaaksi ja turvallisiksi kipulääkitykseksi nielurisojen poistoleikkauksen jälkeisessä kivun hoidossa sekä lapsi- että aikuispotilailla. Ennen toimenpidettä annettu ketoprofeeni-lääkitys ei kuitenkaan lyhentänyt jälkikivun kestoa, vaan leikkauksen jälkeinen kipu kesti kovana lähes viikon haitaten potilaiden syömistä, juomista, puhumista, ja jopa yöunta. Nielurisaleikkauksen jälkeen sekä lapsi- että aikuispotilaat tarvitsevat säännöllisesti otettua kipulääkitystä vähintään viiden päivän ajan, mutta suurimmalla osalla potilaista kipulääkityksen tarve jatkuu puolitoista viikkoa.

Taustaa

Nielurisojen poistoleikkaus on yksi yleisimmistä leikkauksista ja niitä tehdään maassamme noin 10 000:lle potilaalle vuosittain. Vaikka viime vuosina on korostettu riittävän kipulääkityksen merkitystä, suuri osa potilaista joutuu kokemaan kovaa kipua leikkauksen jälkeen. Kova nielukipu haittaa potilaiden syömistä, juomista ja jopa nukkumista ensimmäisinä leikkauksen jälkeisinä päivinä. Tarve tehostaa nielurisaleikkauksen jälkeistä kivun hoitoa on ilmeinen.

Tutkimuksen tavoitteet

Tässä väitöskirjatutkimuksessa selvitettiin ketoprofeeni-tulehduskipulääkkeen käyttöä lasten kitarisaleikkauksen sekä lasten ja aikuisten nielurisaleikkauksen yhteydessä. Tutkimuksessa selvitettiin ennakoivasti annetun ketoprofeeni-lääkityksen vaikutusta leikkauksen kestoon ja leikkauksen jälkeiseen valvonnan tarpeeseen kitarisaleikkauksessa olleilla lapsipotilailla.

Tutkimuksen toisessa vaiheessa selvitettiin ketoprofeenin tehoa ja turvallisuutta nielurisojen poistoleikkaus-potilailla. Tavoite oli selvittää mm. ensimmäisen kipulääkeannoksen annosteluajan kohdan vaikutusta jälkikivun voimakkuuteen ja kestoon. Lisäksi selvitettiin leikkauksen jälkeisen kivun kestoa ja ketoprofeeni-lääkityksen käyttökelpoisuutta leikkauksen jälkeisen kivun hoidossa kotona.

Tutkimusasetelma ja potilaat

Tutkimukseen osallistui kaikkiaan 550 potilasta. 335:lle lapsipotilaalle tehtiin kitarisaleikkaus vuosien 1995-1998 aikana Kuopion Yliopistollisen Sairaalan päiväkirurgisessa toimenpideyksikössä. 215:lle potilaalle (puolet lapsia, puolet aikuisia) tehtiin nielurisojen poistoleikkaus vuosien 1998-2000 aikana KYS:ssa ja Päijät Hämeen Keskussairaalassa.

Potilaille annettiin ketoprofeenia suonensisäisesti joko juuri ennen leikkausta tai välittömästi leikkauksen jälkeen, kontrolliryhmässä potilaat saivat lumevalmistetta. Kaikki tutkimuksessa mukana olleet potilaat saivat kuitenkin aina tarvitessaan lisäkipulääkettä, joten kukaan ei joutunut kärsimään turhasta kivusta.

Ketoprofeeni-lääkityksen tehokkuutta mitattiin potilaan kokeman kivun voimakkuudella ja lisäkipulääkityksen tarpeella. Kolmen viikon mittaisen kotiseurannan avulla selvitettiin potilaiden toipumista nielurisaleikkauksen jälkeen. Kaikki lääkityksen ja toimenpiteen aiheuttamat haittavaikutukset, kuten leikkauksen jälkeisen verenvuodon esiintyminen, kirjattiin jokaisen potilaan kohdalta.

Tulokset

Kitarisaeikkauksen yhteydessä annettu suonensäinen ketoprofeenia ei lisännyt leikkauksen aikaista verenvuotoa merkittävästi, leikkausajat olivat saman pituiset ketoprofeenia ja lumevalmistetta saaneilla potilailla. Kitarisaleikatuilla lapsilla ei myöskään ollut jälki verenvuotoja, jotka olisivat viivästyttäneet potilaiden kotiutusta.

Ketoprofeeni osoittautui tehokkaaksi ja turvalliseksi kipulääkkeeksi nielurisaleikatuilla potilailla: ketoprofeenin käyttö leikkauksen yhteydessä vähensi muiden kipulääkkeiden tarvetta sekä lapsilla että aikuisilla. Ketoprofeenin tehoon tai haittavaikutuksiin ei vaikuttanut se, annettiinko ensimmäinen lääkeannos välittömästi ennen leikkausta vai vasta leikkauksen jälkeen.

Nielurisojen poistoleikkauspotilaiden kotiuttua nielukipu jatkui kovana lääkityksestä huolimatta 5-6 vuorokautta. Ketoprofeeni ei yksin riittänyt alkupäivien kivun hoitoon, mutta yhdistettynä parasetamoli-kodeiini-lääkitykseen valtaosa potilaista sai riittävän kivun lievitykseen.

Lapset pystyivät syömään ja juomaan normaalisti vasta keskimäärin yhdeksän vuorokauden kuluttua ja aikuiset 11 vuorokauden kuluttua leikkauksen jälkeen.

Tutkimuksessa käytetyt lääkeaineet eivät aiheuttaneet vakavia haittavaikutuksia, mutta yhdeksän aikuista ja viisi lasta joutui palaamaan sairaalaan kotona ilmenneen jälkivuodon takia. Kaikilla näillä potilailla jälkivuoto saatiin asettumaan hydyttämällä vuotavat suonenspää.

Yhteenveto

Tutkimus osoittaa, että nielurisaleikkauspotilaat tarvitsevat tehokasta kipulääkitystä leikkauksen jälkeisen nielukivun hoidossa useiden vuorokausien ajan. Ketoprofeeni osoittautui tehokkaaksi ja turvalliseksi kipulääkkeeksi, mutta sen teho ei yksin riitä leikkauksen jälkeisen kivun hoitoon. Ketoprofeeni yhdistettynä toisen ryhmän kipulääkkeeseen (parasetamoli tai parasetamoli-kodeiini) lievitti useimpien potilaiden kipua riittävästi. Ensimmäinen annos tulehduskipulääkettä kannattaa ottaa kuitenkin vasta leikkauksen jälkeen ylimääräisen vuotoriskin välttämiseksi.

Aarre Salonen, LT, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri
Päijät-Hämeen keskussairaala, Lahti